

velikih prostorijah obhajati, in vendar je moralo več tisoč ljudi še pod prostim nebom stati. Tretja resolucija je brez ovinkov izrekla, da se mora postopanje Nemške vlade zoper redovnike naravnost trinoštvo imenovati, ker jih iz dežele izganja, brez da bi se jim bilo katerikoli hudodelstvo dokazalo. — Pomenljivo je, kar je v enem teh taborov izrekel č. duhovnik Pattenon. Pretresovaje Pruske „cerkvene“ postave je ostro obsodil ukaz, da bi naj oni, ki hočejo v duhovski stan stopiti, ne v škofjskih semeniščih se vzrejali, marveč na vseučiliščih se šolali. „Vsakdo ve“ — je rekel, — „da so vseučilišča sadičniki neverstva in državnega samosilja, in nevolja popada človeka, ako pomisli, da bi iz vseučilišč prirastlo hlapčevsko, svobodušno duhovenstvo“. Enak tabor hočejo obhajati vrli katoličani na Irskem. — Sploh se na Angleškem konservativna načela nadepolno vtrjujejo. Pri volitvah v drž. zbor so zmagali konservativci tako sijajno, da bo moralo liberalno ministerstvo odstopiti in vladno kormilo konservativnemu prepustiti, in Disraeli, ki bo gotovo glava novega ministerstva, je že javno svojo izrekel, da se namreč vedno množi število onih, ki terjajo, da se šolski poduk stavi na podlago vere.

Zaprtemu nadškofu Ledehovskemu se je zapor toliko zljajšal, da ima lastno izbo, da si sme po lastni volji hrano vravnati, luč žgati in časnike brati. Prosil je še, da bi ga smel njegov dvorni kaplan vsak den obiskati, in da si sme napraviti malo kapelico v svoji izbi; vendar na to prošnjo še ni dobil odgovora. Sicer mu je prepovedana vsa zaveza z njegovo škofijo, ktero zdaj vladata dva, od njega samega izvoljena namestnika, kojih pa Bismarkova vlada gotovo ne bo pripoznala.

6. t. m. je bila dražba pri Trevirskem škofu, kterege so tudi rubili zavolj neplačane kazni. Prodajali so omare, mize, stole, ure in dragocene kipe; izkupili pa le 47 tolarjev, kajti, da si je bilo ljudstva veliko, vendar skoro nihče ni hotel licitirati; in če je že kdo kaj obljubil, so začeli drugi žvižgati, sikati in, kakor so le mogli, svoje zaničevanje kazati, tako da se je komaj mir in red ohranil.

Tudi kruta Ruska vlada se pripravlja, da kat. cerkvo na Poljskem zopet na križ pribije. S knutoj (ruska batina) in bajonetom hoče cele fare prisiliti, da od kat. cerkve odstopijo in ruski (razkolniški) cerkvi pristopijo. V neko faro pripelje stotnik s 3 kompanijami razkolniškega župnika, pa kat. kmetje ga nočejo sprejeti in mu cerkvenih ključev ne dati. Na to sprožijo vse tri kompanije, in pri priči je bilo 15 kmetov mrtvih in 40 ranjenih. Zdaj pa stopijo nesrečne žene naprej in male otročiče na rokah držé kličejo: „Postreljajte še nas; rajše hočemo vse za sv. vero umreti, kakor kat. cerkvo zapustiti“. — V neki drugi fari je poveljnik

vojakom ukazal, najpoprej v zrak ustreliti; hotel je namreč kmete le postrašiti. Ali oni mu odgovorijo: „S tem nas ne prestrašite; če nam hočete vero vzeti, merite na naše srca, kajti za svojo vero radi umrjemo!“ Na to puške vdrugež zagromijo, in v krvi leži tropa kmetov, 3 mrtvi, veliko drugih ranjenih. Ostale so polovili, in s knuto neusmiljeno in tako pretepali, da so vsaj nekteri bolečin omamljeni neko pismo podpisali, po katerem se kat. cerkvi odpojejo. — Neki župnik, prav Judež, je sam svojo kat. faro starovercem izdal. Ali v kratkem se mu vest strašno izbudi; nesrečnež obupa in se obesi. 24 župnikov, ki se po nijeni ceni niso hteli vdati, pa so v železje djali in odpeljali. — Časi so zares hudi! Molimo, verni Slovenci, da podeli ljubi Bog tudi nam enako ljubezen do sv. kat. cerkve in enako stanovitnost v veri! K.

Gospodarske stvari.

Za streljanje in lovljenje zveri prepovedani čas.

Ministerstvo poljedelstva ponavlja opomin, v katerem času se zveri loviti in streljati ne smejo:

Od 1. novemb. do 15. julija poljske jarebice; od 16. januar. do 15. avgusta: zajci; od 1. marcija do 30. aprila: srnjaki; od 1. marcija do 15. junija: race; od 1. marcija do 31. avgusta: podleski (gozdni jarebi); od 1. maja do 30. septemb.: mlade srne; od 1. junija do 31. avgusta: divji petelini škarjevci ali ruševci (Birkhuhn); divje kokoši obojega plemena pa skoz vse leto ne.

Kdor za te naredbe ne porajta, ter v prepovedanem času zver lovi, strelja alj prodaja, se kaznuje z globo od 5—24, celó do 50 gold., ali s primernim zaporom.

Kdaj je boljše krave molsti:

ali predno se jim klaja poklada, ali med tem, ali po tem?

Ni vse eno, kdaj se krave molzejo: ali predno se jim klaja poklada, ali med tem ali po tem. —

Po skušnjah je to potrjeno. Krave molsti (dejiti), predno se jim klaja poklada, jim naj bolj tekne, pa je tudi gospodarju naj koristnejše. One so se namreč že dobro spočile, so prežvekovale skozi pol ali celo uro mirno, želodec je prekuhal povžito klajo, iz ktere se kri in potem mleko nareja.

Med pokladanjem klaje molsti krave ima mnogo napak. Krave so pri tem nepokojne, sem ter tje stopajo in se ne dadó rade motiti, kakor ima tudi človek pri jedi rad mirú. Tudi se kaže neka nevošljivost, če je več živine pri enih jaslih, druga bi drugi rada vzela najbolj grizek. To vse pa ni koristno za molzo in je zguba na mleku.

Koj po pokladanju klaje krave molsti škoduje živini, in je na škodo mleku. „Novice“.

Kako šurke, žoharje pokončati?

Kako nadležen in gnjusen je v toplih kuhinjah, shrambah, sobah ta črni mrčes, vedó kuharice in gospodinje le predobro.

Da te nadležnike pokončaš, vzemi lot v prah stolčenega boraksa, (ki se v apotekah dobi), 1 lot v prah stolčenega živega apna, 2 lota pšenične moke in 4 lote belega v prah stolčenega cukra.

Cuker se z moko prav dobro pomeša in ravno tako tudi boraks in apno. Ko se je to zgodilo, se vsi deli med seboj pomešajo, in zmes je za rabo dobra. To zmes je treba prav na suhem kraju hranjevati.

Pred porabo se prah potrosi na papir nekoliko bolj na tenko in se zvečer na mesto, kjer so šurki, položi. To se mora več večerov zaporedoma ponoviti. Treba je tudi mleko in vse druge jedila skrbno pokriti, da žejen mrčes noter ne pocepa. —

Metrična mera.

(Spisuje Ignacij Cizelj, učitelj.)

Četrto nedeljo po večernicah.

Rešitev nalog v 3. števil. danih: 1) 9 bokalov je 12 litrov in 7 decilitrov; 2) ako bokal 40 kr. velja, velja liter 29 $\frac{1}{2}$ kr.; 3) 15 vedern sod ima 8 hektoltr. in 49 litrov; 4) če 4 vedra vina 20 gld. veljajo, se plača hektoliter po 8 gl. 83 kr.

Čudno ostane pri novi meri to, da je ena novost z drugo tako rekoč v rodu, ter se ena z drugo vjema; vendar pa vsa mera neovrželjiva tla ima, katerih začetnik je mili Stvarnik, in ktere je še le pozneje človek premeril. Da se ena novost iz druge izpeljuje, kakor nit iz velikega klopčiča, ste že opazili; ravno tako pa, kakor liter iz metra, izvira novo utežje (vaga, gviht) iz litra.

Ako se en liter, t. j. $\frac{1}{4}$ maselca manj kot 3 celi maselci vode segreje takó, da zamoreš roko v nji držati, ter se potem na tehtnici zvaga, se imenuje z vodo v enakosti stoječe utežje (gviht) en kilogram (novi funt.) Besedica „kilo“ vam je že znana, da pomenja tisoč (1000) — in gram je za vago utežje, ktero je po našem štirikrat manjše kot zdanji „kvintele.“ V lekarnah (apotekah) se je gram za tehtanje zdravil že poprej rabil. — Za novi funt se potrebuje tedaj 1000 (tisuč) gramov, t. j. po našem 1 funt, 25 lotov in $\frac{1}{2}$ kvintelea; — alj pa 1 in $\frac{3}{4}$ fanta, 1 lot in $\frac{1}{2}$ kvintelea. — Centa (stota) ne bodemo imeli, zatorej se bodo manjše tvarine le po „kilogramih“ prodavale in kupovale.

1000 kilogramov se imenuje ena „tona“, ktero težje bo v tovarnah, na železnicah in pri vožnji rudnine, premoga i. t. d. v rabi, in je po

Priloga „Slov. Gosp.“ k št. 8.

našem 17 centov, 85 funtov in 17 lotov, alj pa 1785 funtov in 17 lotov. — Le zapomnite si:

Za sedanji cent	mora biti	56	kilogramov,
„ „ funt	„ „	56	dekagramov,
„ „ lot	„ „	17 $\frac{1}{2}$	gramov in
„ „ kvintele	„ „	4	grami.

Ponovite, kar se je ravno reklo, in potem odgovorite na ta-le vprašanja:

Kako se zove novi funt? Koliko gramov ima? Koliko naših funtov, lotov in kvintelecev mora biti za en kilogram? — Koliko lotov mora biti za pol kilograma? Koliko dekagramov ima $\frac{1}{2}$ funta? 4 loti koliko gramov? 3 kvinteleci koliko gramov? — Pol centa koliko kilogramov? — Koliko ima kilogramov en pol „tone?“ 2 toni koliko centov, funtov in lotov? — (Konec prih.)

Dopisi.

V Ljutomeru 14. febr. 1874. (Beseda o naši in o založnicah sploh.) V 6. in 7. števil. „Slov. Gospodarja“ razglášena pravila in priporočeni način o narejanju založnic, potem opazka v števil. 7., ki se posebej tukajšnje založnice tiče, spodbuja me, da o tej reči nektero spregovorim. —

Res je, da odbor tukajšnje založnice v zdajnem času novih udov več ne sprejema, ima pa tudi tehtnih in neovrželjivih razlogov za to. Odborniki, ki so upravniki založnice, so tudi v vsakem slučaju odgovorni za dobro stanje društva. — Kdor je hotel k društvu pristopiti, imel je čez leta dni res dovolj časa; naznanjeno je bilo naše početje obširno in po vseh krajih; ako nam kdo ni poprej zaupal, naj sam sebi pripiše, če ga odbor zdaj ne sprejme. Zdaj namreč hočemo društvo na podlagi postave od 9. aprila 1873 preustrojiti, moramo račune za leto 1873 sklenoti, kar vse mnogo truda in požrtvovanja od strani odbornikov zahteva. Nove ude zdaj sprejemati, ne bo torej od nas terjal, kdor le nekoliko upravo založnic pozna, in so mu znane razne formalnosti, na ktere je pri preustrojenju društva gledati, da društvo v svojem delovanju ob napotke ne nleti. —

Dá, lahko je društvo iz nova sestaviti; ali s tolikimi pripadnostmi že obstoječe tako preustrojiti, da se popolnoma legalno nadaljuje, to je vse kaj druga.

Po starem načinu društvo nadaljevati, se mi po moji skušnji in na kolikor založnične razmere poznam, ne zdi obhodno niti koristno, in tudi ne bi nikomu hotel svetovati, da enako društvo po starem kopitu iznova osnuje. Razlogi so sledeči:

Dozdaj se je moralo za narejanje ali spremembo vsakega takega društva vladino dovoljenje dobiti, vlada pa ga je tudi lahko po svoji volji razpustila; to zdaj vsled postave od 9. aprila 1873 ne bo več mogoče. Ako se hoče